

Preken på 3. søndag i åpenbaringstiden: Joh 1,15-18

Moses gjette småfeet til svigerfaren Jetro. En gang han drev feet over til den andre siden av ørkenen, kom han til Guds fjell. Da viste Herrens engel seg for ham i en flammende ild som slo opp fra en tornebusk. Han så, og se! – busken sto i flammer, men den brant ikke opp. Og Moses sa: «Jeg vil gå bort og se dette mektige synet. Hvorfor brenner ikke tornebusken opp?» Men da Herren så at han kom bort for å se, ropte Gud til ham fra tornebusken: «Moses, Moses!» Han svarte: «Her er jeg.» Og Gud sa: «Kom ikke nærmere! Ta skoene av føttene! For stedet du står på, er hellig grunn.» Så sa han: «Jeg er din fars Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud.» Da skjulte Moses ansiktet, for han var redd for å se Gud.

Slik starter den berømte fortellingen om hvordan Gud møtte Moses ca 1250 år før Kristus. Moses kjente ikke Gud. Hadde aldri møtt ham. Visste at det samme gjaldt folk flest. Så hvordan skulle han kunne overtale alle israelittene til å lytte og følge ham? Hvilket mandat hadde *han* til å lede? «Hvem skal jeg si har sendt meg,» spurte han. Og Gud svarte: «Slik skal du svare israelittene: *Jeg er* har sendt meg til dere.»

Hvem er Gud? Det er jo et interessant spørsmål, synes jeg, men for mange er nok spørsmålet heller *Finnes Gud egentlig?* Noe av det første vi får høre fra Bibelen i dag er altså at Gud finnes. Han gir seg selv navnet JEG ER. Så sitter vi her i dag med våre mer eller mindre klare tanker om Gud, og blir kanskje ikke klokere om vi får høre at Gud presenterer seg selv som Den som er. Men han slutter ikke der. Han presenterer seg som *fedrenes* Gud: «Jeg er Guden til Abraham, Isak og Jakob.» Gud er med andre ord, en familiegud. Det skal jeg snart komme tilbake til, men la oss først hoppe nesten 1300 år fremover i tid. Da ender vi på år 30 etter Kristus og leser dagens evangelietekst fra evangelisten Johannes, det første kapitlet. Vi reiser oss:

Døperen Johannes vitner om ham og roper ut: «Det var om ham jeg sa: Han som kommer etter meg, er kommet før meg, for han var til før meg.»

Av hans fylde har vi alle fått,
nåde over nåde.

For loven ble gitt ved Moses,
nåden og sannheten kom ved Jesus Kristus.

Ingen har noen gang sett Gud,
men den enbårne, som er Gud,

og som er i Fars favn,
han har vist oss hvem han er.

Slik lyder det hellige evangeliet.

Se, der fikk vi utvidet vårt Gudsbilde. Først var han fedrenes Gud, Moses Gud, Israelittenes Gud. Men så kommer Jesus. Johannes *Døperen* peker på ham og kaller ham Guds sønn. *Evangelisten* Johannes fyller ut bildet og sier at han er full av nåde og sannhet. Og så føyer han til en viktig opplysning: Ingen har tidligere sett Gud, men nå har Gud vist oss sitt ansikt. Ser du Jesus, da ser du Gud.

Hvordan er det med deg; Har du sett Jesus? Jeg sa i sted at Gud er en *familiegud*. Det vil jeg si litt mer om nå, for de aller fleste av oss har fått sitt bilde av Gud formet av familien: Gud har vært synlig – eller usynlig – som et resultat av hvilken rolle han har spilt i familiehistorien vår. Slik den enkelte har en troshistorie, har også familier en troshistorie. Vil dere høre min families troshistorie?

Jeg vokste opp i et nokså borgerlig miljø. På morssiden finnes det prester i flere ledd tilbake til tidlig 1800-tallet. Min mormor pleide å gjøre et nummer av at vi var *embedsmannsslekt*. Men dette med prester og tro var likevel på ett bestemt tidspunkt blitt et tabu i familien. Det skyldtes det svarte fåret i familien; min oldefar som også var prest, men som min oldemor forlot. Tidlig på 1900-tallet tok hun med seg sine seks mindreårige barn og flyttet fra Høvåg ved Kristiansand til Oslo. Hvorfor har jeg aldri fått klarhet i. Det ble ikke snakket om. Kanskje han var voldelig. Kanskje var han sykelig sjalu. Kanskje hadde det å gjøre med at han leflet med pinsevennbevegelsen som nylig var kommet til landet. Uansett. Hun flyttet fra ham, og siden så de seks barna knapt sin far igjen. Fordi kristentro var blitt så sterkt assosiert med en far og en prest man av bestemte grunner hadde forlatt, ble prester og tro et betent område for en hel familie i flere slektsledd.

Resultatet var at hvis man hadde en kristentro, så holdt man den for seg selv. Man kunne i høyden nevne ordet *Gud*, men aldri Jesus. Jesus var blitt et tabu i min morslekt.

Kanskje er dette et særegent forhold til kristentroen som skyldes noen særegne omstendigheter i slekta mi. Jeg tror likevel at et

komplisert, kanskje litt tabu-forhold til troen, er ganske utbredt blant nordmenn, for jeg har snakket med så mange mennesker om tro, at jeg har skjønt at forholdet til troen langt oftere preges av hvem man liker eller ikke liker å assosiere seg med, altså rene menneskelige forhold, enn hva man tenker om Gud selv. Eller Jesus da. I min familie holdt man Jesus på minst én armlengdes avstand. Gud kunne man til nøds omtale som en filosofisk størrelse. Jesus slapp ikke innenfor rammen av hva man snakket om.

I mange familier snakker man ikke om hverken Gud eller Jesus. Det trenger slett ikke være en bevisst avstandtaken fra religion. Det er bare det at man *omgås* jo ikke eller *oppsøker* ikke en man ikke kjenner. Og hvem kjenner vel Gud? Og Jesus, vel, hvem var *han* egentlig? Menneske eller Gud? Vanskelig å få tak i. Å forstå hvem Gud er, har alltid vært vanskelig for mennesker – i alle religioner. Vi tror på Gud på forskjellig måte. Utfra hvilken familie vi er vokst opp i, hvilken nasjon, hvilken religion. Vi former Gud i vårt eget kulturelle bilde. Å frigjøre seg fra dette bildet og komme nærmere den virkelige Gud – er det mulig?

Selv ville jeg aldri kommet nærmere Gud – eller Jesus – dersom jeg ikke kom i kontakt med andre impulser enn dem jeg hadde fått fra min morssekt. Men så møtte min mor min far.

Han hadde et annet forhold til troen enn moren min hadde på det tidspunktet. Da jeg var en fem-seks år gammel, meldte pappa seg som søndagsskolelærer og tok med alle barna i nabolaget i stasjonsvognen hver søndag og kjørte til kirken. Der satt vi i søndagsskolerommet og hadde bibelundervisning. Pappa tegnet Jesus med kritt på tavla. Jesus red på et esel med digre føtter, og dette bildet av Jesus, risset opp som en figur, tegnet med kritt på en svart tavle, satte seg fast i bevisstheten min. Selvsagt betydde det mye at det var min egen far som tegnet dette bildet for meg.

- Du vet vel at du som foreldre er den som har aller størst påvirkning på barna dine?

Etter hvert som jeg ble eldre og bibelfortellingene ble flere, fikk denne La linja-lignende figuren mer innhold. Det vokste frem et ansikt og et smil. Vennlige øyne. Hender som tok på folk og gjorde dem friske. Stemmen som kunne være sint og kjeft på urettferdighet i samfunnet. Stemmen som kunne snakke ettertenksomt med nære venner. Jesus ble levende og fikk kjøtt

og blod foran øynene mine. Og det som var viktigere, han ble en person det var vanskelig å *ikke* like.

Jeg likte fortellingene. De har etter hvert blitt en del av min forestillingsverden, min referanseramme. De utgjør tolkningsrammen for hvordan jeg forstår liv og død og meningen med livet. Som voksen og som teolog har jeg også fått syn for den *indre* logikk i bibelen som gjør det sannsynlig at Jesus er Guds utsending, Guds sønn. Og hvis det *er* slik; at Jesus er Gud, at ved å *se* på Jesus, så ser jeg Gud, hvordan kan jeg da ikke tro på Gud?

Full av nåde og sannhet, sa Johannes at Jesus er. Han viser oss hvem Gud er. Alle mennesker trenger nåde og sannhet. *Jeg* kan ikke klare meg uten. Min slekt hadde trengt litt mer av det gjennom de hundre siste årene. Mye bitterhet skilte mine oldeforeldre fra hverandre, og mangel på tilgivelse satte sitt preg på etterkommerne. Mye hadde vært annerledes hvis man hadde klart å vise hverandre litt mer både nåde og sannhet.

Men nå er det oss det gjelder. Vi som lever her, med alle våre familiehistorier som har preget oss. Klarer vi å bryte onde

sirkler? Leve i lyset fra Guds sannhet? Ta imot nåden? Det er *min* utfordring. Kanskje er den også din.

Som en utdyping av det jeg har sagt, skal vi nå synge en vakker, ny salme av Ylva Eggehorn på nr. 364 i salmeboken. Når vi spør hvem Gud er, velger jeg i dag å peke på Jesus. Han viser oss Guds ansikt og vesen. Når vi misforstår Gud og skaper ham om i vårt eget bilde, sprenger Jesus alle våre vrengebilder og viser oss hvem han virkelig er.

Elisabeth synger første verset alene. Vi blir med på de to siste.